

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *Fővárosi árszabályozás csődje.*

Forrás: *Bpest.*

Bp.

1915 IX/28

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás	
Tárgy	<i>381.6</i>
Hely	
Idő	<i>"1915"</i>
Személy	
Hat.	

A fővárosi árszabályozás csődje.

(A legmagasabb árakat megállapító bizottság. — Kik irányítják az élelmiszerek forgalmát? — A kereskedők és termelők küzdelme. — A közönség, mint áldozat.)

Az embernek a lelke elborul: a polgári kötelesség messze a határokon és azokon túl vért és életet áldoz, idehaza vagyont, könnyet és nyugalmat, héroszi idők büszke fájdalmait megadással viseljük — és akkor, ugyanakkor miért szabad orgiát ülnie a tehetetlenségnek és a kapzsiságnak?!

Erős emberek, virágzó ifjúság pusztulnak egyik napról a másikra, de ugyanakkor vér- és könnyáradat fölött egyik napról a másikra vagyonok születnek, a megrázó zivatar zürzavarában ragadozva tombol a szemérmetlen élelmesség. A pénz várszós ereje mindig a régi még, de most szaga van sok-sok pénznek, amit némelyek összeharácsolnak.

Szabad a harácsolás és szabad a vásár. Mert hiába beszélnek nekünk hatósági intézkedésekről, a hivatalos szabályok és eljárások leple alatt szabadabban működik az élelmiszeruzsora, mint valaha.

Kétféle mód között kell választani. Vagy elfogadni azt a normális elvet, hogy a kereslet és kínálat viszonya szabja meg a piac forgalmát és árait és ölbetett kezek

kel nézni az eredményt, vagy pedig bizonyos szabályozó bilincseket rakni a forgalomra. Nálunk az utóbbit választották. Könnyen érthető és megmagyarázható okokból. Hiszen mi — fájdalom — nem jutottunk el a fejlődésnek addig a fokáig, mikor minden anyagi és erkölcsi válaszfal leomlik. Hihetetlen és megdöbbentő, de úgy van, hogy ma, mikor az emberi szolidaritásnak az égis kellene ragyognia, itt, a mindennapi élet piacán ádáz ellenségként állanak egymással szemben az emberek és aki birja, marja.

A gyomra és a zsebe föl van dülva Budapest fogyasztóközönségének. Az élelmiszer-spekulánsok birják. Birják a hatósági intézkedések leple alatt, sőt azokba az intézkedésekbe belekapaszkodva és valamennyit a maguk javára kihasználva, birják minden kétségbeesett, szelid és haragvó tiltakozásunk ellenére.

Azt már előző cikkünk megállapította, hogy a hatósági intézkedések teljesen elégtelenek az élelmiszer-uzsorával szemben, sőt sok tekintetben jótékony esőként hatnak arra. Nézzük most már, miként működnek

ezek az intézmények és kik, milyen módon irányítják azokat.

A maximáló-bizottság.

A helyi piaci árak legmagasabb áránál időnkint való megállapítására alakult az ugynevezett maximáló-bizottság. Ezt a bizottságot meglehetősen rejtélyesen a közönség nincs róla informálva. Helyesen működik? Mikor működik? Kik a tagjai?

A közönség csak az eredmények tapasztalhatja keserűen. Nos, a maximáló bizottság székhelye a központi vásárcsarnok. Üléseit minden hét keddjén délelőttjén tartja, de néha, ha az árakba illetve a fölhozatalban és a fogyasztásban nagy az ingadozás, szombaton is összegyűl. Ez a testület, tagjait tekintve, változó és ingadozó, akár csak az árak. Főbb szervetében azonban tagjai a következők:

- A vásár-igazgató.*
- A vásárcsarnoki felügyelők.*
- A kereskedelmi és iparkamara megbízottja.*
- Az élelmiszer-nagykereskedők küldöttei.*
- Az élelmiszer-kiskereskedők képviselői.*

A bizottság összeállítása tehát minjárt az első pillantásra nem hat valamilyen megnyugtatólag. Hiányossága szembeötlő. Többek között nincsenek ugyanis képviselve benne:

- A kormányhatóság.*
- A termelők.*
- A közönség.*

Ebben az egyoldalú intézményben mégis két párt alakult ki. A vásárcsarnok adminisztratív emberei a hatóságokat érő súlyos vádak nyomása alatt, de — el kell ismerni — a maguk emberségéből is, arra törekednek, hogy a legmagasabb árak tragikus maximumát csökkentsék. A kereskedelmi és iparkamara ebben a szereplésében már inkább olyan se hideg, se meleg álláspontot képvisel, hiszen hivatásánál és természeténél fogva kénytelen a kereskedők érdekeit szem előtt tartani. A kereskedők azonban a másik szélsőséges álláspontnak a megingathatatlan hívei. Kik ők, akik az élelmiszerek legmagasabb árait megállapítják? Olyan néhány nevet említünk csak föl, akik rendszeresen részt szoktak venni a maximáló bizottság ülésein.

- Fodor Károly* bizományos, a vásárcsarnoki árusok egyesületének elnöke.
- Petkov Mihály* zöldségnagykereskedő.
- Oláh István* burgonyanagykereskedő.
- Hetényi Ferenc* burgonyanagykereskedő.
- Löwinger Lajos* gyümölcsnagykereskedő.

Ezek az urak természetesen az adatok fegyvereivel vonulnak az ülésekre az árakat megállapítani. Ha a hatósági emberek például azzal állnak elő, hogy ebből vagy

Forrás: _____

(Hely) _____

abból az élelmicikkből meglehetősen a készlet és a fölhozatal, tehát a maximális árat lejjebb kellene eresztetni, nyomban beigazolják, hogy akkor meg fog szünni a fölhozatal és a közönség az élelmicikk nélkül marad.

A hatóság emberei kétségkívül kínos helyzetben vannak. Nekik ugyanis nemcsak az a céljuk, hogy az árakat alacsonyabbra nyomják, de az is, hogy a közönség élelmicikkekre juthasson.

És itt érünk el a maximálás révén ahhoz a természetellenességhez, amikor a kereslet és a kínálat egymást nem szabályozzák, hanem a kínálat egész egyszerűen sztrájkba kezd az akadékoskodó kereslettel szemben.

A maximálás csődje.

Ha a bizottságban az érdekelt feleknek sikerül keresztülvinnie, hogy élelmicikk árát megfelelő drágán állapítsák meg, akkor előáll az a helyzet, hogy a maximális ár annak az élelmicikknek a fix árát is jelenti.

Magyarán mondva: ha a krumpli maximális ára husz fillér kilónként, akkor aránytalanul sem lehet fogni sem termelőt, sem kereskedőt, sem árúst, aki a krumplit husz filléren alul adja. Így tehát az történt, hogy a maximális ár napi árrá változott.

Hozhatnak hát Budapestre akár millió métermáza krumplit, evvel arányban csök-

kenhet a fogyasztás a minimumra — a burgonya ára mégis csak husz fillér lesz kilónként.

Ez azonban még a jobbik eset. A rosszabbik az, hogy a kereskedők és a termelők nincsenek megelégedve a maximális árral.

Akkor bekövetkezik a kínálat sztrájkja. Bekövetkezik különösen olyan élelmiszereknél, amelyek romlásnak kitéve nincsenek, sőt télen nagy közszükségleti cikk lévén, minden aránytalan pénzt megérnek. Ezeket az árakat egyszerűen visszatartják a közönség elől.

Erre a sorsra jutott éppen a napokban a bab. A bab árát a maximáló bizottság 40—45 koronában állapította meg métermázsánként. Budapesten tehát ma nem lehet kapni babot. Tavaly télen ugyanis a bab ára az egy korona husz fillért is fölülhaladta. Várnak tehát vele.

Kik tartják vissza a babot? A termelők, a közvetítő kereskedők és a kiskereskedők egyaránt. E tekintetben tehát az egyiket éppen úgy érheti a vád, mint a másikat, de természetes, hogy a kereskedő a termelőt, a termelő viszont a kereskedőt okozza.

A gyakorlat alapján azonban föltétlenül és kétséget kizáróan meg lehet állapítani, hogy a maximálás eredményei: drágulás és hiány.

Kétségtelen tehát, hogy az élelmiszerezsora ellen alkalmazott mostani módokat sürgősen meg kell szüntetni és az árakat országosan és vidékenként kell szabályozni.

Érdekes egyébként, hogy maguk a kereskedők is (egyelőre nem tudható, milyen érdekből) a maximális megszüntetése mellett vannak. Például maga Fodor Károly, a vásárcsarnoki árusok elnöke jelentette ki nekünk, hogy szent meggyőződése, hogy az árak a maximálás megszüntetése után leszállnának.

A maximálás csődjéről írva, nem hagyhatunk figyelmen kívül a következő pontokat sem. Mikor a nagyobb mennyiségeket termelő vidéki ember megérkezik például a kocsirakomány burgonyájával, fogalma sincs róla, hogy mennyiért fogja eladni. Azt tudja, hogy drágaság van, hogy magas árakat lehet elérni érte, de arról a szerencséről fogalma sincs, ami éri.

Hajnali két órakor érkezik a piac helyére. Néhány perc és már a kezében van az aznapi jegyzék az árak maximálásáról. Így tudja meg a drágaság ellen küzdő hatóság segítségével, hogy az ő krumplija ma husz fillért ér. Tessék most már ettől az embertől azt követelni, hogy a krumpliját egy fillérral olcsóbban adja oda. Olyan komédiát még nem látott a világ.

— Inkább hazaviszem és elásom. Az én holmim fölött más nem rendelkezik. Azt hiszik az urak, hogy a magamfajta egyszerű ember nem érti az írást.

Itt aztán hasztalan minden további beszéd. Még szépen meg is kell kérni, hogy az istenért, csak ne vigye haza és ne ássa el.